

BİRLİK VE BERABERLİK

(1) اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَةٌ فَاصْبِرُوا بَيْنَ اَخْوَانِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١﴾

Muhterem cemaat,

Asr-ı saâdet'de iki kabile vardı. Bunlardan birinin adı Evs, diğzerinin ise Hazrec'di. Medine'de yaşıyorlardı. Bunlar bir aralık birbirleriyle «Buas» harbi denilen çok korkunç bir harbe tutuştular. Taraflardan her biri diğzerini tamamiyle yok etmek kararındaydı. Harb talihi ilk önce Hazregililere meyletti fakat sonra iş değışti, Hazreg korkunç bir yenilgiye uğradı. Neyse ki iki taraf da yaptıklarının iyi bir şey olmadığını anladılar, barış yolunu tuttular. Bunlar Müslümanlığı kabul etmekle de tam bir kardeşlik duyguları içinde birleştiler.

Günün birinde bu iki kabileye bağılı bazı kişiler, bir yerde oturmuşlar sohbet ediyorlardı. Birbirlerine karşı son derece samimî, saygılı idiler.

Onların bu hâlini gören bir yahudinin hasedi kabardı. Bir süre derin derin düşündü. Verdiği bir kararla hemen oradan uzaklaştı. Kısa bir süre sonra bu Yahudi kendilerinden olduğı anlaşılan bir gençle aynı yere geldi. Yanındaki gence ilerde sohbet etmekte olan Müslümanları göstererek, heyecanlı bir şekilde onların bu dostluk ve muhabbetlerinin kendileri için arzettiğı önemli tehlikeyi açıkladı ve «Buas» olayına ait bir kasideyi uzatarak, bunu onların duyacağı bir yerde okumasını istedi. Bununla Buas olayını onlara hatırlatmak, uyuyan kinlerini uyandırmak, aralarındaki sevgiyi nefrete, birliğı ayrılığa, kardeşliğı düşmanlığa çevirmek istiyordu.

Maalesef umduğına ulaştı. Genç adam kasideyi okuyunca iki kabileye bağılı Müslümanlar derin bir sükût içinde bir taraftan kasideyi dinlediler, diğzer taraftan da gittikçe değışen ve kötöleşen bakışlarla birbirlerini süzmeğe başladılar. Eski ihtilâf kolaylıkla hortladı. Aralarında bir çekişme başladı ve çok kısa bir süre içinde şayan-ı hayret bir sür'atle şiddetlendi. Taraflar çarpışmak için ayaklandılar. Kan dökülmek üzereydi. Orada bulunan Müslümanlar hemen durumdan Hz. Muhammed'i haberdar ettiler. Peygamberimiz bu üzücü olayı duyunca sarsıldı. Vakit geçirmeden olay yerine geldi. Manzara gerçekten üzüntü vericiydi. Neyse ki zamanında yetişmişti.

(1) Hucurât, 11.

Peygamberimiz birbirlerine kinle, nefretle bakan mü'minlere içi yana yana baktı, baktı, sonra derin bir teessür ve heyecanla titreyen bir sesle onlara :

«Ey Müslümanlar, Allah, Allah, ben daha aranızdayken cahiliye dâvâsı mı güdüyorsunuz? Allah sizi Müslümanlıkla şereflendirmiş, küfürden kurtarıp lûtf ve merhametiyle cahiliyenin (kötü âdet ve alışkanlıklarının) kökünü kesip aranızı düzeltmişken yine eski küfre mi dönüyorsunuz?» dedi.

Hz. Muhammed'in bu sözleri birbirlerine düşman kesilivermiş olan Müslümanlar üzerinde istenilen etkiyi yapmıştı. İki taraf da bu sözlerle irkildiler, yanlış yola sapmış olduklarını anladılar, derhal ellerindeki silâhları atıp, Peygamber'in yanına koştular, tövbe ve istiğfar ettiler, birbirleriyle kucaklaştılar ve birbirlerinden özür dilediler.

İşte bu sebeptir ki o günden sonra iki Müslüman ne zaman birbirleriyle çatışsalar, onların bu üzücü hallerini gören herhangi bir Müslüman yüksek sesle Peygamberimize salâvat getirir, çatışanlar bunu duyar duymaz Peygamberimizi ve Müslüman olduklarını, kardeş olduklarını hatırlarlar, bu hallerinin Müslümanlıklarına yakışmadığını Peygamberimizin rûhunu incittiklerini düşünürler ve yürekten pişman olarak ya birbirlerinin boynlarına sarılıp öpüşürler birbirlerinden özür dilerler, yahut da derin bir mahcûbiyetle oradan ayrılırlar.

Muhterem cemaat,

Allah Kur'an'da şöyle buyurur (Hucurât 11) :

«Mü'minler kardeşten başka bir şey değildirler. Kardeşlerinizin arasını bulun. Allah'a karşı vazifelerinize dikkat edin ki Allah'ın rahmetine nâil olasınız.»

Bu âyet-i kerîme, Allah'ın mü'minler arasındaki münâsebetlere tam bir kardeşlik duygu ve düşüncesinin hâkim olmasını istediğini ortaya koymaktadır.

Mü'minlerin bu hâle yükselebilmeleri ancak ve ancak birbirlerinin ızdıraplarını kendi ızdırapları, birbirlerinin neş'elerini kendi neş'eleri gibi duyabilecek bir olgunluğa yükselebilmeleriyle mümkündür.

Cüneyd-i Bağdadî şöyle diyor :

«Günün birinde İmam-ı Sırrî Sakatî'ye birisi mütebessim bir çehreyle selâm verdi. İmam'ın bu selâma daha mütebessim bir çehreyle mukabele etmesi gerekirdi, fakat o öyle yapmadı, kendisini selâmlıyanı asık bir yüzle selâmladı. Ben şâhid olduğum bu manzara karşısında şaşa kalmıştım. Bu hâli o olgun insana yakıştıramadığımdan, bu tavrında ne gibi bir hikmetin gizli olduğunu öğrenmek kasdiyle kendisine niçin böyle yaptığını sordum, şöyle dedi :

«İki mü'min selâmlaştıklarında onlara rahmet iner. Bunlardan % 90 1

mütebessim bir çehreyle selâm alana, % 10 u ise mütebessim olmayana verilir. İşte ben bu yüz rahmetin 90 ından kardeşimin faydalanması için böyle yaptım.»

Muhterem cemaat,

Şurada kendi kendimize biraz düşünelim ve kendi kendimize soralım, birbirlerini bu derece seven, sayan, düşünen mü'minlerin birbirlerinin hukkuna tecâvüz ederek çatışmaları mümkün müdür? Eğer çatışmışlarsa bu hal onların mü'minliklerinden kemâlin noksanlığına delâlet etmez mi?

Her ne sûretle olursa olsun birbirlerine küsen mü'minlerin bu küslükleri üç günden fazla süremez. Çünkü Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır :

لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ

«Bir Müslümanın arkadaşına üç günden fazla küs durması doğru olmaz.»

Mü'minler arasındaki küslükler bir yılı aşarsa, bu dargınlığı uzatan mü'min diğer kardeşinin kanını dökmüş gibi günahkâr olur. Çünkü Peygamberimiz bu gerçeği de şöyle açıklamışlar, bizleri bu gerçekten haberdar etmişlerdir. Şöyle buyuruyorlar :

«Bir mü'min kardeşini bir sene hicretmek (dargın durmak) onun kanını dökmek gibidir.»

Muhterem cemaat,

Hucurat sûresinin 11. âyeti açıkça gösteriyor ki, mü'minlere yakışan ve yaraşan yalnız küslükten kaçmak, küslüklerini uzatmamak değil, aynı zamanda mü'minlerin birbirlerine küsmelerine sebep olmamak, küs olan mü'minleri derhal barıştırmaktır.

Peygamberimiz günün birinde iki kabir arasında durmuş, bu iki kabirde yatanların âzab çektiklerini haber vermiş. Birisinin nemmam, diğerinin ise tahârete gerektiği gibi riayet etmeyişinin bu âzaba sebep olduğunu bildirmiştir.

Peygamberimiz'in bu irşadlarıyla bizler nemmamlığın kabir azâbının sebeplerinden biri olduğunu, nemmamlık yapanların mezarlarının bu halleri sebebiyle bir azâb çukuruna döneceğini öğrenmekteyiz.

Nemmam, mü'minler arasında söz taşıyan, ondan aldığı sözü ötekine götürmek suretiyle onların küsüşmelerine sebep olan demektir. Gerçekten îmanı olan, Allah'dan korkan, Peygambere inanan bir mü'min artık bu gerçeğe âgâh olduktan sonra nemmamlık yapmağa cesaret edebilir mi? Şâyed yapıyorsa bu huyunu devam ettirebilmek cesaretini kendinde bulabilir mi? Hiç şüphe yok ki, buna verilecek cevap «hayır» dır.

Peygamberimiz k sleri barıştırmağa da büyük önem verir, bu v dide de bizlere örnek olmak isterdi.

Nitekim günün birinde bazı Müslümanların arasında geçimsizlik çıktı-
ęını haber aldı, derhal olay yerine gitti, orada o kadar meşgul oldu, M sl -
manların arasını bulmağa o kadar çalıştı ki, ikindi vakti geldiği halde mes-
cide dönemedi, im mete Hz. Eb  Bekir geçti.

Muhterem cemaat,

Dery da seyreden bir gemiye ibretle bakınız ve düşününüz. O gemi bir
görevi başarabilmesi için yapılmıştır. Geminin omuzlarına yüklendiği görevi
l yıķı veçhile yerine getirebilmesi, içinde bulunan insanları dalgaları kor-
kusuzca aşa aşa, bayrağını şerefle dalgalandıra dalgalandıra ulaşmak iste-
dikleri yere kadar ulaştırabilmesi, her şeyden evvel o geminin bu görevi ya-
pabilecek bir kudrette olmasına bağlıdır. Bunun için de geminin teknesini
meydana getiren parçaların birbirlerine iyice kenetlenmiş olması, deryada
ıkan veya çıkması ihtim li bulunan dalgalara mukavemet edebilecek bir
met nate s hib bulunması gerekir.

İşte milletler de zaman dery sına açılmış gemilere benzerler, insanlar
sel metle yaşamak, çalışmak imk nını elde etmek için millet hâline gelmiş-
lerdir. İşte bir milletin de omuzlarına  ken görevi yerine getirebilmesi, d n-
yada çıkması muhtemel her türlü mânevî kasırgaya gönül ferahlığıyla mu-
kavemete hazır olabilmesi, her şeyden evvel bu milleti teşkil eden ferdlerin
ve onda mevcut işbirliğine göre görev almış insanların birbirleriyle tam bir
sevgi, samimiyet ve saygı bağlarıyla bağlı olmalarını, gözler gönüller ka-
maştıracak ahenk içinde çalışmalarını gerektirir.

Bu sebepledir ki, bir milletin en vefak r evl dı, milletin birlik ve be-
raberliğini bozacak, zayıflatacak her tavırdan uzaklaşan, onu daha ziy de
kuvvetlendirmek için çırpınan evl dıdır.

Peygamberimiz birlik ve beraberliğin hayat  önemini takdir buyurduk-
ları içindir ki, Mekke'den Med ne'ye hicret eder etmez ilk iş olarak bu hu-
susu ele almışlar ve «Kardeşlik akdi» ni il n etmişlerdir.

Bu olay şöyle cereyan etti :

İşl m muh cirleri Mekke'den hicret ederlerken mallarını orada bırak-
mışlardı. Heps i ihtiyaç içinde kıvranıyorlardı. Bunlar sadaka ile geçinemez-
ler, izzet-i nefisleri rencide olurdu. alışarak kazanmak istiyorlardı, fakat
vasıtaları yoktu. İşte Peygamberimizin kardeşlik akdini il n edişleri bu yön-
den de büyük faydalar sağladı.

Mescid-i Nebev 'nin inşası bitmek üzereydi. Hz. Muhammed arkadaşla-
rını toplanmağa çağırdı. Enes'in evinde toplandılar. Muhacirlerin adedi 45
di.

Peygamberimiz Ens r'a hitaben : «Ey Ensar, bu muhacirler sizin kardeş-

lerinizdir» dedi. Sonra Ensar'dan biriyle muhacirînden birini çağırarak bunların kardeş olduklarını ilân etti.

İşte bunun neticesi olarak Müslümanlar arasında öyle bir birlik ve beraberlik doğdu ki, tarih sahifelerinin bizlere aksettirdiği o şayanı hayret muvaffakiyetler hep bu birlik ve beraberlik sebebiyle elde edildi.

Muhterem cemaat,

Müslümanlığın rûhu, ebedî saâdet ve selâmetin sermayesi Allah muhabbetidir. Gönlü Allah muhabbetiyle dolu mü'min ne büyük bir devlete ermiş, bu muhabbetten yoksun kalan ne büyük bir mahrûmiyete uğramıştır. Hararet, nasıl bir ateşin varlığının neticesi ve en kesin delili ise, bir Müslümanın da Allah'ı sevenleri yürekten sevmesi, onun gönlünde Allah muhabbeti olduğunun en şaşmaz delilidir.

Şöyle derler :

Günün birinde velîlerden biri Allah'ı sevmenin eşsiz ve emsalsiz zevki içinde gasyolurken, kapısının çalındığını duymuş, «Kim ol!» diye seslenmiş. Gelen kişi : «Allah diyen birisi» deyince, velî alev almış bir kâğıt parçası hâline dönmüş, bu aşk ve heyecanla yerinden fırlamış, kapıyı açmış, geleni sarıllarak öpmüş, öpmüş ve sonra çöllere doğru ağılıyarak şöyle haykır-mış : «Daha yürekten Allah diyen yok mu ki ayaklarını öpeyim.»

İşte birlik ve beraberliğin mânevî çimentosu bu sevgidir. Müslümanlar birbirlerini bu derece sevmenin ne şaheser örneklerini vermişlerdir.

Hüzeyfetü'l Adevî der ki :

«Yermük harbi esnasında gazilere su yetiştirebilmek için harb sahasına koşmuştum. Kızgın kumlar üzerine serilmiş kanlı cesedleri yokluyor, fakat her yokladığımı ruhunu teslim etmiş buluyordum. Birden kulağıma ilerden bir inilti geldi, o tarafa koştum. İnleyenin amcamın oğlu olduğunu gördüm. Ruhunu teslim etmek üzereydi. Hemen elimdeki suyu dudaklarına yaklaştırdım. Fakat biraz ilerden gelen diğer bir iniltiyi o da benimle birlikte duymuş olacak ki, kulak verdi ve elimdeki kabı iterek inlemekte olduğunu duyduğu kardeşine götürmemi istedi. Hatırını hoş edebilmek umudiyle o yöne koştum. O da ölmek üzereydi, suyu dudaklarına yaklaştırdığım esnada üçüncü bir kişinin iniltisi başladı. Bu ikinci yaralı olan Âs'ın oğlu Hişam da uzattığım suyu almadı, acele olarak o inleyen kardeşine vermemi istedi, âdetâ bakışlariyle böyle yapmam için yalvarıyordu. Israrlarımın boşa gideceğini anlayınca son inleyene koştum fakat o, ben yetişinceye kadar ölmüştü. Hişam'ın yanına geldim o da ruhunu teslim etmişti, bâri amcamın oğluna yetişeyim dedim fakat ne çare onu da ölmüş buldum. Böylece su elimde kaldı.»

Muhterem cemaat,

İşte bu ruh, bu sevgi, bu bağlılık bir milletde olursa, o millet mes'ud olmaz mı, o millete saldıрмаğa teşebbüs eden düşman bu birlik ve beraberliği gözönünde tutarak teşebbüsünden vazgeçmez mi? Şayed vazgeçmezse bu sarp dağlar gibi yükselen millet karşısında perişan düşmez mi?

Peygamberimiz bir hadîs-i şerîflerinde şöyle buyururlar :

صَلَاةُ الْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ الْفَذِّ سَبْعَ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً

«Cemaatle kılınan namazın sevabı yalnız başına kılınan namazdan 27 derece efdaldır.»

Bir mânânın ızhârına vasıta olan her şey kelimedir. Her kelime sûret ve mânâdan teşekkül eder. Sûret, mânânın ızhârına vâsıta olup, mânâlar kendilerini ızhâr için sûret bağlamışlardır. Bu kâinatta da durum aynıdır. Bir kitab olan bu kâinat da mânâsını ızhar için sûret bağlamış bulunmaktadır. Onun bağrında cereyan eden her olay bir mânâ taşıyan cümledir. Cemaatle kılınan namaz da muhtelif yönlerden muhtelif mânâları ızhâr eder.

Biz ona birlik ve beraberlik yönünden bakarsak, o bize birlik ve beraberliğin gerçek anlamını sunar, onun duygu ve düşünce birliğiyle elde edilebileceğini bildirir. Çünkü cemaatle namaz kılanlar arasında tam bir birlik ve berâberlik vardır, onlar bu birlik ve beraberliğe duygularını, düşüncelerini birleştirmekle ermişlerdir.

Mehmet ORUÇ